

Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Ebeveyn Kabul-Ret Algısının Belirsizliğe Tahammülsüzlük ile İlişkisinin İncelenmesi

Examining the Relationship between Parental Acceptance-Rejection Perception of Individuals in Emerging Adulthood and Intolerance of Uncertainty

Merve DEMİR* , Hatice EPLİ**

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, merve.bacaksiz.55@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6198-044X

**Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, hatice.epli@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9122-1922

Öz

Bu araştırmanın amacı Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Ebeveyn Kabul-Ret Algısının Belirsizliğe Tahammülsüzlük ile İlişkisinin İncelenmesidir. Araştırma Grubunu beliren yetişkinlik dönemindeki Ondokuz Mayıs Üniversitesinde öğrenim gören 232 birey oluşturmaktadır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden olan genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, Ebeveyn Kabul-Ret Algısı Ölçeği ve Belirsizliğe tahammülsüzlük Ölçeği ile veriler toplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda anne ve baba kabul-ret ölçeğinin alt boyutları ile belirsizliğe tahammülsüzlüğün alt boyutları arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Regresyon analizine göre, baba ebeveyn kabul-ret alt boyutlarından kayıtsızlık-ihmal ve ayırışmamış ret alt boyutunun belirsizliğe tahammülsüzlüğün ileriye dönük kaygı alt boyutunu anlamlı şekilde yordadığı; algılanan ebeveyn reddi ve belirsizliğe tahammülsüzlüğün cinsiyete göre anlamlı ölçüde farklılık göstermediği bulunmuştur. Bulgular ilgili literatür öncülüğünde tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Belirsizliğe tahammülsüzlük, Ebeveyn kabul-ret algısı, Beliren yetişkin.

Abstract:

The purpose of this research is to examine the relationship between parental acceptance-rejection perception and intolerance of uncertainty among individuals in emerging adulthood. The Research Group consists of 232 individuals studying at Ondokuz Mayıs University in the emerging adulthood period. Personal Information Form, Parental Acceptance-Rejection Perception Scale and Intolerance of Uncertainty Scale were used to collect data. As a result of the analyses, a low-level significant relationship was found between the sub-dimensions of the mother and father acceptance-rejection scale and the sub-dimensions of intolerance of uncertainty. According to the regression analysis, it was found that the indifference/neglect and undifferentiated rejection sub-dimensions of father-parent acceptance-rejection sub-dimensions significantly predicted the intolerance of uncertainty anticipatory anxiety sub-dimension, and perceived parental rejection and intolerance of uncertainty did not differ significantly by gender. The findings were discussed based on the relevant literature.

Key words: Intolerance of uncertainty, Parental acceptance-rejection, Emerging adult.

Giriş

Beliren yetişkinlik dönemi ne ergenlik ne de genç yetişkinlik dönemidir (Arnett, 1994; Morsünbül, 2013). Daha çok 18-25 yaşları kapsayan bu dönem teorik ve deneysel olarak her iki dönemden de bağımsızdır (Arnett, 1994). Artık çocuk ve ergenlikte görülen bağımlılık terk edilmiş, yetişkinliğinin kalıcı sorumluluklarına ise henüz girilmemiştir (Arnett, 1998; Arnett, 2000). Beliren yetişkinler yirmili yaşlarda özellikle üniversite eğitimine başlayıp yine bu yaşlarda okulu bitirirler (Arnett, 2004; Doğan & Cebioğlu, 2011). Evlilik ve ebeveyn olma kararını ise okuldan sonraya bırakırlar. Evlenmeden önce evliliğe dair bilgi toplarlar ve bunun maddi sorumluluğunu üstlenebilmek için çeşitli işleri araştırırlar (Arnett, 2004). Bu nedenle bu dönem birçok açıdan olasılıkların mevcut olduğu, bireylerin geleceğinin şekil alabileceği birçok yolun bulunduğu ve bireyden bireye farklılık gösterebilen bir dönemdir (Arnett, 2000). Bu dönemde aslında çok az şey belirgindir ve değişkenlik, kararsızlık, deneme, kafa karışıklığı dönemin başlıca unsurlarıdır (Arnett, 2000; Çalık Var & Temiz, 2020). Bu unsurlar bireylerde riskli davranışları, tutarsızlığı ve özellikle de kaygıyı beraberinde getirmektedir (Atak & Çok, 2010). Sıklıkla görülen bu kaygı geleceğe yönelik olarak şu anda ortaya çıkar ve yapılan seçimlere yön verir (Zaleski, 1996). Kaygının nesnesi belirli olmadığı için kişide bir tedirginlik hali yaratır ve bir şeye karar vermek mevcut durumun feda edilmesi demek olduğu için alınacak kararların belirsiz olan sonuçları insanı yoğunluğu değişen kaygı durumuyla baş başa bırakır (Manav, 2011). Bu noktada bireylerin belirsiz bir duruma karşı tahammül düzeyleri önem taşımaktadır.

Ortaya çıkma ihtimalinden ve bu ihtimalin sonuçlarından bağımsız bir şekilde belirsiz bir olaya olumsuz tepki verme eğilimi olarak tanımlanan belirsizliğe tahammülsüzlük terimi, yaygın kaygı bozukluğun alt konusu olarak incelenmiştir (Dugas vd., 1998; Kasperson, 2008). Birey söz konusu belirsizliği öznel bir şekilde değerlendirir ve kişilerin belirsizliğe tahammüllerinin olmaması günlük hayatlarında tehlike kaynaklarını yoğun bir şekilde algılamalarına sebep olur (Ladouceur, Gosselin & Dugas, 2000). Belirsizlik durumuna karşı tahammülsüzlük seviyesi fazla olanlar herhangi bir durumun sonuçlarının fayda vermeyeceği algısına kapılırlar ve bu yüzden sonuçların farkında olmadan durumla başa çıkamazlar (Buhr & Dugas, 2002). Ayrıca, belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin artması bireyler için durumu net olmaktan çıkarıp onlarda kaçınma davranışı göstermelerine neden olmaktadır ve bu da bireylerde strese neden olmaktadır (Armutlu, 2019; Dugas, Buhr & Ladecour, 2004). Bu bireyler belirsizlikle karşı karşıya kaldıklarında günlük yaşantısına uyum sağlamaya devam edemeyebilir, etkili karar alamayabilir ve problemin çözümün dair daha iyi bir yaklaşım getiremeyebilirler (Dugas vd., 1998).

Belirsizliğe tahammülü düşük olan kişiler bir konu üzerinde yeterli düzeyde emin olmaktan mutlu olurken belirsizliğe tahammülsüzlüğü yüksek olan kişiler emin olma duygusuna yeterli düzeyde kavuşamaz ve bu güvensizlik durumunun önemini abartırlar (Yığman & Fidan, 2021). Bireyin dünyaya ve yaşama karşı oluşan güvensizliği ebeveynleri ile erken yaşam döneminde reddedilme üzerine kurduğu ilişki ile artmakta ve bunun sonucunda bireyde kaygı belirtileri görülmektedir (Pektaş, 2015). Chorot vd. (2017) ve Muris vd. (2000) ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkinin niteliğinin, endişenin gelişmesinde ve sürdürülmesinde önemli bir rolü olduğunu ortaya koymaktadırlar. Ayrıca Zlomke ve Young (2009) yapmış oldukları çalışmada, ebeveynin çocuğuna yönelik tutumunun kaygı üzerinde belirsizliğe tahammülsüzlüğün aracılık edebileceğini ortaya koymuştur.

Güven, sıcaklık, sevgi, ilgilenme gibi olumlu faktörlerin karşılandığı aile ortamında bulunan bireylerin, olumsuz faktörlerin yoğun olduğu ortamda yaşayan bireylere oranla belirsizlik durumu ile karşı karşıya kaldıklarında tehlike algılamalarının daha düşük düzeyde olduğu bulunmuştur (Butler & Mathews, 1983). Aile ortamında bazı anne babalar sıcak ve sevgi doludurlar bazılarıysa soğuk, agresif ve reddetme eğilimine sahiptirler (Rohner, 2021). Zihinsel temsil bireylerin tutarlı olmalarını ifade eder ve kişinin kendine ve diğerlerine dair örtük inanç ve beklentilerinden, önemli çocukluk deneyimleri ve şimdiki zaman deneyimlerinden oluşmak suretiyle bireyin anılarını ve mevcut algılarını etkilemektedir (Rohner, Khaleque & Cournoyer, 2005). Bu erken yaşam dönemlerine yönelik zihinsel temsiller yetişkin yaşamı etkilemektedir; yani ebeveyni tarafından kabul edilme veya reddedilmenin etkisi yetişkinlik yaşamını etkilemektedir (Arslan, 2010; Bilin, 2014; Halisdemir, 2013; Rohner, Khaleque & Cournoyer, 2005). Çocukluk dönemine yönelik algılanan ebeveyn reddi ile yaşanan kaygı arasındaki ilişkiyi ortaya koyan çok sayıda araştırma bulunmaktadır (Bögels & Brechman-Toussant, 2006 ; Van Der Sluis vd., 2015).

Yapılan bir araştırma algılanan ebeveyn kabulünün yetişkinlik döneminde yaşadıkları kaygı ile ilişkili olduğu ve kabul gören çocukların, yetişkin döneminde daha düşük düzeyde kaygı yaşadıklarını ortaya koymaktadır (Giotsa, Kyriazos & Mitrogiorgou, 2018). Zafer ve Jami (2016)'nin yürüttükleri bir çalışmada ise algılanan reddetme ve aşırı korumacı ebeveyn tutumunun kaygı ve belirsizliğe karşı tahammülsüzlük ilişkili olduğu ve algılanan reddedilme düzeyi arttıkça belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin arttığı saptanmıştır. Shen, Luo, Fu, Qie ve Wang (2020) ise 9-12 yaşlarında 591 Çinli çocuk ile yürüttükleri çalışmada destekleyici ebeveyn tutumunun reddedici tutuma sahip ebeveynlerin çocuklarına göre daha düşük düzeyde endişe ve belirsizliğe tahammülsüzlük gösterdiğini tespit etmişlerdir. Yürütülmüş olan çalışmalar ebeveynin davranışlarına dair sahip olunan algıların bireylerin yetişkin yaşamına etkisine dikkat çekmekte ve onların belirsiz durumlara karşı tahammül düzeyleri ile ilişkili olabileceğini düşündürmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında bu çalışmada, bireylerin beliren yetişkinlik döneminde erken yaşam dönemlerine yönelik algıladıkları ebeveyn kabulünün belirsizliğe tahammülsüzlükle ilişkisini incelemek amacıyla aşağıdaki sorulara cevap bulmak istenmiştir.

1. Ebeveyn kabul-ret algısı, belirsizliğe tahammülsüzlüğü anlamlı olarak yordamakta mıdır?
2. Algılanan ebeveyn reddi ve belirsizliğe tahammülsüzlük cinsiyet değişkenine göre anlamlı ölçüde farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırma Deseni

Yürütülen çalışma nicel araştırma yöntemlerinden olan genel tarama modelinde hazırlanmıştır. Bu model var olan durum ile ilgili olarak herhangi bir işleme başvurmadan durumun betimlenmesine yarayan modellerden biridir. Ele alınacak olan ilişkisel tarama modeli ise iki ya da ikiden fazla değişkenin beraber değişim gösterip göstermediğini ve varsa bu değişkenlerin yönünü ortaya koymayı amaçlamaktadır (Karasar, 2008).

Örneklem

Araştırmanın örneklemini beliren yetişkinlik döneminde bulunan 2024 senesinde Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde öğrenim gören bireyler oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan 232 bireyden 199'u (%85,8) kadın, 33'ü (%14,2) erkektir. Katılımcıların 90'ı (%38,8) doğum sırasına göre birinci sırada, 77'si (%33,2) ikinci sırada, 33'ü (%14,2) üçüncü sırada, 15'i (%6,5) dördüncü sırada, 17'si (%7,3) beş ve üzeri sıradadır. Yaşamlarını çoğunlukla geçirdiği yerleşim yeri 125'inin (%53,9) il, 69'unun (%29,7) ilçe, 6'sının(2,6) kasaba, 32 sinin (%13,8) köy olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaşları 18 ile 25 arasında değişmektedir. Katılımcıların yaşlarının standart sapması 1,64, aritmetik ortalaması 20,81 ve medyanı 21 olarak bulunmuştur.

Tablo 1. Sosyodemografik Nitelikler

Değişkenler		Sıklık (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	199	85,8
	Erkek	33	14,2
Yaş	18	17	7,3
	19	28	12,0
	20	61	26,3
	21	58	25
	22	33	14,2
	23	21	9,0
	24	5	2,1
	25	9	3,8
Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer	İl	125	53,9
	İlçe	69	29,7
	Kasaba	6	2,6
	Köy	32	13,8
Kardeşleri Arasında Kaçınıcı Sırada Olduğu	1	90	38,8
	2	77	33,2
	3	33	14,2
	4	15	6,5
	5 ve üzeri	17	7,3
Toplam		232	100

Veri Toplama Araçları

Yürütülen çalışmada "Kişisel Bilgi Formu, Yetişkin Ebeveyn Kabul Ret Ölçeği-Kısa Form ve Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği" kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu:

Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine (cinsiyet, doğum sırası, yaş, yerleşim yeri) yönelik veri toplamaya dair araştırmacı tarafından hazırlanmış olan sorular yer almaktadır

Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği Kısa Form (BTÖ):

Freeston, Rhéaume, Letarte, Dugas ve Ladouceur(1994)'un geliştirdikleri 27 maddelik ölçeği Carleton, Norton ve Asmundson 2007 yılında 12 maddelik kısa form olarak geliştirmişler; Sarıçam, Erguvan, Akın ve Akça ise 2014 yılında Türkçeye uyarlamışlardır. Ölçek 5'li likert tipinde 2 alt boyuta sahip olmak üzere 12 madde olarak geliştirilmiştir ve ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten bireylerin alabileceği minimum puan 12'dir, maximum puan ise 60'tır. Alınan puanlar ne kadar yüksek olursa belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin o derece yüksek olmasını ifade etmektedir. Ölçeğin 27 maddelik orijinal form ile ilişki kat sayısı $r = .96$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe versiyonunun faktör yükleri .55 ile .87 aralığında yer almaktadır; Test-tekrar test korelasyon katsayısı .74 olarak tespit edilmiş; bununla birlikte ölçeğin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .42 ve .68 aralığında yer aldığı bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutları olan ileriye yönelik kaygı ve engelleyici kaygı toplam varyansın %78,57'sini yansıtmaktadır. Cronbach alfa katsayısı ileriye yönelik kaygı boyutu için .84 engelleyici kaygı alt boyutu için .77 olarak bulgulanmıştır. Cronbach alfa iç tutarlık güvenilirlik kat sayısı ölçeğin tamamı için ise .88 olarak tespit edilmiştir.

Yetişkin Ebeveyn Kabul-Ret ölçeği Kısa Form (EKRÖ):

Rohner'ın geliştirmiş olduğu ölçeği, Dedeler, Akün, Durak Batıgün, 2017 yılında Türkçeye uyarlamışlardır. İlgili ölçek anne için ayrı; baba için ayrı doldurulmaktadır. 4'lü likert şeklinde 24 madde olmak üzere ölçek dört alt boyutludur. Bu alt boyutlar kayıtsızlık-ihmal, düşmanlık-saldırganlık, sıcaklık-şefkat ve ayrışmamış rettir. Ölçekten alınabilecek toplam puan bütün alt boyutlardaki maddelerin toplanması ile bulunur ama önce sıcaklık-şefkat alt boyutunda bulunan maddelerin ters kodlanması gereklidir. Sıcaklık-şefkat ölçeğinden elde edilen puanlar kişinin anne-babasından algıladığı sıcaklığın yüksekliği anlamına gelirken, diğer alt ölçeklerin toplan puanları ise algılanan reddi ifade eder. Ölçekten alınan puan en düşük 24 en yüksek 96'dır. Ölçeğin güvenilirliği anne ve baba formu için ölçeğin tamamı ve alt boyutların Cronbach alfa iç tutarlılık kat sayıları 0.75 ile 0,96 aralığında değişmektedir. Bu EKRÖ'nin yüksek seviyede iç tutarlılığının olduğunu ifade etmektedir. Maddelerin toplam korelasyonları 0.45 veya 0,92 arasında değişmektedir. Bu değer .20-.30 şeklinde olması gereken değerlerin üstünde yer almaktadır. Ölçeğin Anne Formunun iki yarı test güvenilirliği 0.88, Baba Formunun iki yarı test güvenilirliği için 0,94 olarak bulunmuştur. Bu iki formun test tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.40-0,96 arasında değişmektedir. Yapılan analizler sonucunda geliştirilen EKRÖ kısa formunun geçerli ve güvenilir olduğu saptanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada verilerin toplanabilmesi için araştırmacı tarafından hazırlanmış olan Kişisel Bilgi Formu ve Yetişkin Ebeveyn Kabul-Ret Ölçeği (Yetişkin EKRÖ) ve Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği'nden yararlanılmıştır. Bunun için öncelikle etik kurul izinleri alınmış, ardından ölçeklerin gönüllülük esaslı göz önünde bulundurularak kalem kağıt yoluyla doldurulmaları sağlanmıştır. Veriler yaklaşık bir aylık süre içerisinde toplanmış olup ölçeklerin uygulanma süresi ise hemen hemen 20 dakika almıştır. Ölçekler doldurulmaya başlamadan önce katılımcılara araştırma ile ilgili olarak bilgilendirmeler yapılmış, cevaplanmayan madde bırakılmaları belirtilmiş ve ölçekleri samimi bir biçimde yanıtlayabilmeleri için isimlerini yazmalarına ihtiyaç olmadığı iletilmiştir.

Toplanmış olan veriler SPSS 22 istatistik paket programı ile analiz edilmiş ve öncelikle bilgisayar ortamına araştırmacı tarafından işlenmiştir. Ölçek formlarını sadece eksiksiz bir şekilde dolduran bireylerden sağlanan veriler analize alınmıştır. Araştırma sonucunda toplanmış olan verileri yorumlamak için hangi testlere başvurulacağına karar vermek için ele alınacak olan değişkenlerin normal dağılım sergileyip sergilemediklerine bakılmıştır. Bu amaçla öncelikle değişkenlerin çarpıklık ve basıklık katsayıları bulunmuştur. Tablo 2'de bulunan değerler verilmiştir.

Tablo 2. Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Ortalama	Standart Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Anne Sıcaklık*	13,86	4,77	,801	-,472
Anne Düşmanlık *	7,82	2,29	1,33	1,10
Anne Kayıtsızlık *	7,09	2,24	1,29	1,67
Anne Ayrışmamış Ret*	4,97	1,59	1,82	2,82
Baba Sıcaklık**	16,76	6,66	,697	-,325
Baba Düşmanlık**	7,79	2,46	1,44	1,77
Baba Kayıtsızlık**	8,30	2,95	,903	,218
Baba Ayrışmamış Ret**	5,16	1,83	1,75	2,49
Belirsizliğe Tahammülsüzlük İleriye Dönük kaygı***	22,72	4,89	-,163	-,393
Belirsizliğe Tahammülsüzlük Engelleme kaygı***	15,06	4,53	-,056	-,554

*EKRÖ Anne Alt Boyutları

**EKRÖ Baba Alt Boyutları

***Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği Alt Boyutları

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmada ele alınacak istatistiksel analiz varsayım koşullarının karşılanması için verilerin normal dağılım gösterme durumu analiz edilmiştir. Kline (2011)'a göre çarpıklık ve basıklık değerleri +3,-3 değerleri arasında yer aldığında normalite varsayımı sağlanmış demektir. Hesaplamalar neticesinde bulunan basıklık ve çarpıklık katsayılarının normal olarak değerlendirilen aralıkta olduğu bulunmuştur. Varyansların homojenliğini test etmek amacıyla Levene testi yapılmıştır (Kuş ve Keskin, 2008). Sonuçlar gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığını ($p > 0,05$) göstermiştir. Kolmogorov-Smirnov testi sonucuna göre, ölçeklerden alınan puanlar için p değerleri anlamlı ($p < 0,05$) bulunmuştur. Bulunan bu değer normal dağıldığını gösterir. Fakat Kolmogorov-smirnow testi dağılımın örneklem büyüklüğünden etkilendiği ve betimsel yöntemlerle (basıklık ve çarpıklık katsayıları) birlikte kullanılması gerektiği belirtilmektedir (Sprenst ve Smeeton, 2007). Çok değişkenli analiz varsayımı olan doğrusallık varsayımı artık grafiğine göre incelenmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Değerlerin doğrusal bir eksen etrafında toplandığı görülmüştür. Son olarak çoklu bağıntılılık sorunu olup olmadığı incelenmiş, değişkenler arasında yüksek düzeyde korelasyon olmadığı için (Tabachnick ve Fidell, 2013) çoklu-bağıntılılık sorunu bulunmadığı görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda analizlerde çok değişkenli istatistiklerin yapılabileceğine karar verilmiş ve parametrik testler kullanılmıştır. Ardından Anne Kabul-Ret Ölçeği, Baba Kabul-Ret Ölçeği ve Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler yapılmıştır. Regresyon analizini yapmadan önce Pearson Korelasyon Analizi ile Anne Kabul-Ret Ölçeği, Baba Kabul-Ret Ölçeği ve Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeğinden alınan puanlar arasındaki ilişki ortaya koyulmuştur. Çoklu doğrusal regresyon analizi ise bireylerin anne ve baba kabul-ret düzeylerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyini yorayıp yordamadığını saptayabilmek için gerçekleştirilmiştir. Regresyon analizlerinde anne kabul-ret ve baba kabul-ret ölçeklerine ait alt boyutlar bağımsız değişken (yordayan), belirsizliğe tahammülsüzlük ise bağımlı değişken (yordanan) olarak

dahil edilmiştir. Ebeveyn Kabul-Ret Ölçeği ve Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeğinden aldıkları puanın cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi için ise Manova kullanılmıştır.

Bulgular

Bu kısımda, bireylerin erken yaşam dönemlerine yönelik algılanan ebeveyn kabul-ret algısı beliren yetişkinlik döneminde belirsizliğe tahammülsüzlüğün anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi ve ardından Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Algılanan ebeveyn kabul-ret algısı ile belirsizliğe tahammülsüzlük arasındaki ilişkinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla ise Tek Yönlü MANOVA analiz bulguları sunulmuştur.

Araştırmada ele alınacak olan alt boyutlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için Pearson Korelasyon Analizinden yararlanılmıştır. Bireylerin ölçeklerden aldıkları puanların toplamı ile alt boyutlardan aldıkları puanlar arasındaki korelasyon katsayıları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Anne ve Baba Kabul-Ret Algısı ve Belirsizliğe Tahammülsüzlük Arasındaki Pearson Korelasyon Katsayıları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Anne Sıcaklık	1									
2. Anne Düşmanlık	.605**	1								
3. Anne Kayıtsızlık	.668**	.512**	1							
4. Anne Ayrışmamış Ret	.544**	.662**	.607**	1						
5. Baba Sıcaklık	.551**	.342**	.326**	.315**	1					
6. Baba Düşmanlık	.333**	.394**	.318**	.401**	.579**	1				
7. Baba Kayıtsızlık	.420**	.412**	.445**	.410**	.660**	.586**	1			
8. Baba Ayrışmamış Ret	.383**	.409**	.410	.553**	.585**	.742**	.597**	1		
9. Belirsizliğe Tahammülsüzlük İleriye Dönük Kaygı	.103	-.025	.044	-.017	.114	.013	.134*	-.068	1	
10. Belirsizliğe Tahammülsüzlük Engelleyici Kaygı	.154*	.053	.078	.065	.161*	.025	.129	.048	.575	1

p<.05*, p<.01**

Tablo 3'e bakıldığında araştırmaya katılanların EKRÖ alt boyutundan olan anne sıcaklık alt boyutu ile BTÖ alt boyutlarından engelleyici kaygı alt boyutu arasında pozitif yönde düşük düzeyde ($r=.154$; $p<.05$); Baba EKRÖ alt boyutlarından sıcaklık ile BTÖ alt boyutlarından engelleyici kaygı arasında pozitif yönde düşük düzeyde ($r=.161$; $p<.05$); Baba EKRÖ alt boyutlarından kayıtsızlık ile BTÖ alt boyutlarından ileriye dönük kaygı arasında pozitif yönde düşük düzeyde ($r=.134$; $p<.05$) anlamlı düzeyde bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 4 ve 5'te araştırmanın birinci denencesini sınamak için bireylerin Anne EKRÖ, Baba Ebeveyn EKRÖ ve BTÖ'den alınan puanlar ile Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılarak ulaşılan sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Anne ve Baba Kabul-Ret Algısının Belirsizliğe Tahammülsüzlük İleriye Dönük Kaygı Düzeyini Yordamasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK İLERİYE DÖNÜK KAYGI	Değişkenler	B	SE	β	t	p	R	R ²
		Sabit	22.038	1.367		16.121	.000	
ANNE	Sıcaklık	.151	.112	.147	1.340	.181		
	Düşmanlık	-.317	.204	-.148	-1.552	.122		
	Kayıtsızlık	-.052	.214	-.024	-.241	.809		
	Ayrışmamış Ret	.131	.316	.043	.414	.679	.275	.042
	Sıcaklık	.051	.078	.070	.659	.510		
BABA	Düşmanlık	.125	.204	.063	.616	.539		
	Kayıtsızlık	.363	.161	.220	2.256	.025*		
	Ayrışmamış Ret	-.791	.298	-.296	-2.2651	.009*		

p<.05*

Tablo 5. Anne ve Baba Kabul-Ret Algısının Belirsizliğe Tahammülsüzlük Engelleyici Kaygı Düzeyini Yordamasına Dair Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

BELİRSİZLİĞE TAHAMMÜLSÜZLÜK ENGELLEYİCİ KAYGI	Değişkenler	B	SE	β	t	p	R	R ²
		ANNE	Sabit	13.544	1.287		10.524	.000
	Sıcaklık	.130	.106	.137	1.230	.220		
	Düşmanlık	-.124	.192	-.063	-.645	.519		
	Kayıtsızlık	-.084	.202	-.042	-.419	.676		
	Ayrışmamış Ret	.113	.297	.040	.381	.703	.213	.011
BABA	Sıcaklık	.084	.073	.123	1.144	.254		
	Düşmanlık	-.177	.192	-.096	-.924	.356		
	Kayıtsızlık	.154	.52	.101	1.017	.310		
	Ayrışmamış Ret	-.109	.281	-.044	-.389	.698		

Tablo 4'te görüldüğü gibi beliren yetişkinlerin anne kabul-ret algılarının belirsizliğe tahammülsüzlük ileriye dönük kaygı düzeylerini ne ölçüde ve ne yönde açıkladığını belirlemek amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon analizleri sonucunda baba kabul-ret alt boyutları düşük düzeyde anlamlı bir ilişki ortaya koymaktadır ($R=.275$; $R^2=.042$; $p<.05$). Baba kabul-ret alt boyutları belirsizliğe tahammülsüzlük ileriye dönük kaygı alt boyutu puanlarına ait açıklanan toplam varyansın yaklaşık %4'ünü açıklamaktadır [$F(8,223) = 1,325$, $p<.05$]. Regresyon analiz sonuçları incelendiğinde, baba kabul-ret alt boyutlarından kayıtsızlık ($t=2, 256$; $p<.05$) ve ayrışmamış ret ($t=-2, 265$; $p<.05$) alt boyutlarının belirsizliğe tahammülsüzlük ileriye dönük kaygı alt boyutunu anlamlı düzeyde yordadığı; sıcaklık ($t=.659$; $p>.05$) ve düşmanlık ($t=.616$; $p>.05$) ise ileriye dönük kaygı alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı; anne kabul-ret alt boyutları olan sıcaklık ($t=1,340$; $p>.05$), düşmanlık ($t=-1,552$; $p>.05$), kayıtsızlık ($t=-.241$; $p>.05$) ve ayrışmamış ret ($t=.414$; $p>.05$) alt boyutlarının ileriye dönük kaygı alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmektedir.

Tablo 5'e incelendiğinde anne kabul-ret alt boyutlarından olan sıcaklık ($t=1,230$; $p>.05$), düşmanlık ($t=-.645$; $p>.05$), kayıtsızlık ($t=-.419$; $p>.05$) ile ayrışmamış ret ($t=.381$; $p>.05$) alt boyutlarının ve baba ret alt boyutlarından olan sıcaklık ($t=1,144$; $p>.05$), düşmanlık ($t=-.924$; $p>.05$), kayıtsızlık ($t=1,017$; $p>.05$) ile ayrışmamış ret ($t=-.389$; $p>.05$) alt boyutlarının engelleyici kaygı alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmektedir.

Araştırmanın ikinci denencesinin test edilmesi amacıyla öğrencilerin Anne Kabul-Ret Ölçeği, Baba Kabul-Ret Ölçeği ve Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği'nden alınan puanların cinsiyete değişkenine göre farklılaşma durumunu saptamak için yapılan MANOVA testinden çıkan sonuçlar Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6. Cinsiyete Dair EKRÖ ve BTÖ Puanlarının MANOVA Sonuçları

Etki	Pillai's Trace	F	Serbestlik (Hipotez)	Derecesi	Serbestlik (Hata)	Derecesi	p	eta-kare (η^2)
Cinsiyet	.035	.805	10.00		221.00		.624	.035

Tablo 6 incelendiğinde ebeveyn kabul-ret alt boyutları ile belirsizliğe tahammülsüzlük alt boyutları üzerindeki cinsiyet temel etkisi anlamsız bulunmuştur (Pillai's Trace= .035; $F(10,221) = .805$, $p >.05$). Bu bulgu ebeveyn kabul-ret ile belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin cinsiyete değişkenine dair anlamlı olarak değişmediğini göstermektedir.

Cinsiyete dair bulguların anlamlılık düzeyinin ortaya koyulması amacı ile başvuru MANOVA analizinde çıkan değerler Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7. Cinsiyete Dair Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin EKRÖ ve BTÖ'den Alınan Puanların MANOVA Sonuçları ve Aritmetik Ortalama ile Standart Sapmaları

	Cinsiyet	N	Ort.	Ss	Sd	F	p
Belirsizliğe tahammülsüzlük ileriye dönük kaygı	Kadın	199	22.59	4.84	1,230	.951	.330
	Erkek	33	23.48	5.18			
Belirsizliğe tahammülsüzlük Engelleyici Kaygı	Kadın	199	15.10	4.60	1,230	.087	.768
	Erkek	33	14.85	4.15			
Anne Sıcaklık	Kadın	199	13.84	4.85	1,230	.032	.858
	Erkek	33	14.00	4.35			
Anne Kayıtsızlık	Kadın	199	7.11	2.28	1,230	.111	.739
	Erkek	33	6.97	1.99			
Anne Düşmanlık	Kadın	199	7.83	2.28	1,230	.009	.924
	Erkek	33	7.79	2.38			
Anne Ayrışmamış ret	Kadın	199	4.95	1.60	1,230	.328	.739

	Erkek	33	5.12	1.49			
Baba Sıcaklık	Kadın	199	16.63	6.60	1,230	.494	.483
	Erkek	33	17.52	7.08			
Baba Kayıtsızlık	Kadın	199	8.31	3.01	1,230	.013	.908
	Erkek	33	8.24	2.64			
Baba Düşmanlık	Kadın	199	7.91	2.49	1,230	.108	.743
	Erkek	33	7.76	2.27			
Baba Ayrışmamış ret	Kadın	199	5.20	1.87	1,230	.876	.350
	Erkek	33	4.88	1.53			

Tablo 7'ye bakıldığında belirsizliğe tahammülsüzlük ileriye dönük kaygı puanları [F (1,230) =.951, p>.05], belirsizliğe tahammülsüzlük engelleyici kaygı puanları [F (1,230) =.087, p>.05], anne sıcaklık puanları [F (1,230) =.032, p>.05], anne kayıtsızlık puanları [F (1,230) =.111, p>.05], anne düşmanlık puanları [F (1,230) =.009, p>.05], anne ayrışmamış ret puanları [F (1,230) =.328, p>.05] ; baba sıcaklık puanları [F (1,230) =.494, p>.05], baba kayıtsızlık puanları [F (1,230) =.013, p>.05], baba düşmanlık puanları [F (1,230) =.108, p>.05], baba ayrışmamış ret puanları [F (1,230) =.876, p>.05] cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin ebeveyn kabul-ret algıları ile belirsizliğe tahammülsüzlükleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. İlk olarak Pearson Korelasyon Analizi yapılarak bireylerin ebeveyn kabul-ret algıları ile belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyleri arasında ilişki var mı ve bu ilişki anlamlı mı sorusu ele alınmıştır. Elde edilen sonuçlara göre Anne EKRÖ alt boyutlarından sıcaklık ile BTÖ alt boyutlarından engelleyici kaygı arasında pozitif yönde düşük düzeyde; baba EKRÖ alt boyutlarından sıcaklık ile BTÖ alt boyutlarından engelleyici kaygı arasında pozitif yönde düşük düzeyde; baba EKRÖ alt boyutlarından kayıtsızlık ile BTÖ alt boyutlarından ileriye dönük kaygı arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon analizleri sonucunda baba kabul-ret alt boyutları düşük düzeyde anlamlı ilişki gösterdiği bulgulanmıştır. Baba kabul-ret alt boyutları belirsizliğe tahammülsüzlük ileriye dönük kaygı alt boyutu puanlarına ait toplam varyansın hemen hemen %4'ünü açıklamaktadır. Regresyon analiz sonuçları incelendiğinde, baba kabul-ret alt boyutlarından kayıtsızlık ve ayrışmamış ret alt boyutlarının belirsizliğe tahammülsüzlük ileriye dönük kaygı alt boyutunu anlamlı düzeyde yordadığı; sıcaklık ve düşmanlık ise ileriye dönük kaygı alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcılığının mevcut olmadığı bulunmuştur. Anne kabul-ret formunun sıcaklık alt boyutu, kayıtsızlık alt boyutu, düşmanlık alt boyutu ve ayrışmamış ret alt boyutlarının ileriye dönük kaygı alt boyutu üzerinde anlamlı düzeyde yordayıcılığı olmadığı görülmektedir. Öte yandan Anne kabul-ret formunun sıcaklık alt boyutu, kayıtsızlık alt boyutu, düşmanlık alt boyutu ve ayrışmamış ret alt boyutlarının ve baba ret formunun sıcaklık alt boyutu, kayıtsızlık alt boyutu, düşmanlık alt boyutu ve ayrışmamış ret alt boyutlarının engelleyici kaygı alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmadığı bulunmuştur.

Çalışmada ebeveyn kabul-ret alt boyutları ile belirsizliğe tahammülsüzlük alt boyutları üzerindeki cinsiyet temel etkisi anlamsız bulunmuştur. Bu bulgu ebeveyn kabul-ret ile belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyinin cinsiyete göre anlamlı olarak değişmediğini göstermektedir.

Yürütülmüş olan bu çalışma, literatürde yapılan araştırmalara benzer olarak ebeveyn kabul-ret algısı ile beliren yetişkinlik döneminde belirsizliğe tahammülsüzlük arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Literatür incelendiğinde:

Hatipoğlu (2022)'nin yürüttüğü çalışmada anne reddi değişkeni ile belirsizliğe tahammülsüzlük değişkeni arasında ilişki olmamakla birlikte, baba reddi ile belirsizliğe tahammülsüzlüğün alt boyutlarından biri olan engelleyici kaygı ile pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Ayrıca algılanan anne-baba reddinin kadın ve erkek katılımcılar için farklılaşmadığı görülmüştür. Tespit edilen baba reddinin belirsizliğe tahammülsüzlüğün engelleyici kaygı alt boyutu ile pozitif yönde ilişkisi olması ve cinsiyete göre farklılık görülmemesi araştırmamızla benzer sonuç göstermektedir. Sarıçam (2014) ve Scovel (1991) 'e göre belirsiz durumların kaygı verici olarak algılanması ve bu durumlardan uzaklaşma ile ilişkili olan, depresyon ve sosyal kaygı ile ilişkili olan engelleyici kaygının baba reddi ile pozitif ilişki göstermesi baba figürünün toplum içerisinde algılanan otoriter, koruyucu rolünden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Uçar (2009)'ın yürüttüğü çalışmada, engelleyici kaygı düzeyi ile anne reddetme tutumu arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Ayrıca baba tutumlarının belirsizliğe tahammülsüzlüğün alt boyutları olan ileriye yönelik kaygı ve engelleyici kaygı üzerinde etkisi olmadığı görülmektedir. Uzun (2019) ise yürüttüğü çalışmada algılanan ebeveyn tutumlarının belirsizliğe tahammülsüzlüğü doğrudan yordadığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışmamızda elde ettiğimiz bulguda ise baba kayıtsızlık alt boyutu ile ileriye dönük kaygı alt boyutu arasında pozitif düşük yönde ilişki bulunmuştur. Kayıtsızlık kavramı ebeveynin çocukları ile ilgilenme konusundaki eksikliğini ifade eder ve ebeveynler çocuklarının ihtiyaçlarına karşı ihmal davranışları gösterip onların ihtiyaçlarını karşılamak için çaba göstermezler (Rohner, Khaleque ve Cournoyer, 2012). Bu kayıtsızlık davranışları da ihmale yol açar (Rohner, 1986). Ebeveyn ihmali ile yetişkinlik dönemindeki kaygı arasındaki ilişkiyi gösteren çalışmalar mevcuttur (Schimmenti& Bifulco, 2015; Pektaş, 2015). Bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar araştırmamız bulgularını desteklemektedir.

Harris ve Statham (2018) hem erkeklerde (%15) hem de kadınlarda (%6) yetişkinlikte belirsizliğe tahammülsüzlüğün yordanmasında çocuklukta karşı cinsten ebeveyn tarafından reddedilmenin önemli ölçüde katkıda bulunduğunu tespit etmişlerdir. Çalışmada anne ve babanın reddinin göreceli katkısının farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir. İncelenen duruma ve bireyin cinsiyetine bağlı olmak üzere kadınlarda baba reddinin belirsizliğe tahammülsüzlük ilişkisine tam olarak aracılık ettiğini vurgulamışlardır. Uçar (2009)'ın çalışmasında belirsizliğe tahammülsüzlük değişkeninin cinsiyete göre erkeklerde kadınlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Cinsiyet değişkenine dair elde edilen bu bulgular çalışmamızdan farklılık göstermektedir. Farklılığın sebebi ele almış olduğumuz örneklem sayısının sınırlı olmasından kaynaklanabilir. Daha fazla ve daha homojen bir örneklem ile farklı bir sonuca ulaşılabilir.

Tüm bu bulgular ışığında, ilgili literatürdeki incelenen çalışmaların ebeveyn kabul-ret algısı ile belirsizliğe tahammülsüzlüğün anlamlı ilişki gösterdiği bulgularla desteklenmektedir. Bununla birlikte yürütülen makalenin sonuçlarına göre de belirsizliğe tahammülsüzlük, ebeveyn kabul-reddi ve alan yazına katkı sağlanmıştır. Aynı zamanda makale insanlara ebeveynin bireyin kendisini ne düzeyde kabul edip etmediğine dair olumlu-olumsuz algısının yaşadıkları belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyi ile ilişkisinin ortaya koyulması ailelerin çocuklarına karşı sergileyeceği tutumların farkında olmasına ve bu davranışlara dikkat etmesine katkı sağlayacaktır. Bireylerin tahammül düzeylerinin artırılması ve ebeveynlerin aile içerisinde kabul düzeylerinin artırılması için yürütülebilecek olan psikoeğitimlerde alan çalışanlarının konuyu ele almalarına yardımcı olacaktır. Bununla birlikte çalışmada sadece cinsiyet değişkeni ele alınmıştır. Literatürdeki belirsizliğe tahammülsüzlük ve ebeveyn kabul-ret algısına dair yürütülmüş olan çalışmaların az olması sebebiyle doğum sırası, yaş, sosyoekonomik düzey gibi farklı değişkenleri ele almanın ilgili alan yazını zenginleştirmeye faydası olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Armutlu, İ. (2019). *Belirsizliğe tahammülsüzlük, dürtüsellik, ruminasyon ve genel erteleme eğiliminin psikolojik belirtiler ile ilişkisi*. Yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Arnett, J.J. (1994). Sensation seeking: A new conceptualization and a new scale. *Personality and Individual Differences*, 16(2), 289–296. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(94\)90165-1](https://doi.org/10.1016/0191-8869(94)90165-1)
- Arnett, J.J. (1998). Risk behavior and family role transitions during the twenties. *J Youth Adolesc*, 27:301-320.
- Arnett, J.J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American psychologist*, 55(5), 469.
- Arnett, J.J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. Oxford University Press.
- Arslan, H. (2010). *Algılanan ebeveyn kabul ve reddinin mizaç ve karakter özelliklerine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Atak, H. & Çok, F. (2010). İnsan yaşamında yeni bir dönem: Beliren yetişkinlik. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(1), 39-50.
- Bilen, J. (2014). *Anne-baba kabul-reddinin psikolojik uyum üzerindeki etkisinin kimlik duygusu açısından incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Bögels, S.M. & Brechman Toussant, M.L. (2006). Family issues in child anxiety: attachment, family functioning, parental rearing
- Buhr, K., & Dugas, M. J. (2002). The intolerance of uncertainty scale: Psychometric properties of the English version. *Behavior Research and Therapy*, 40, 931-945. Retrieved from: <http://dionysus.psych.wisc.edu/lit/articles/Buhrk2002b.pdf>
- Butler, G. V. & Mathews, A. (1983). Kaygıda bilişsel süreçler. *Davranış Araştırması ve Terapisindeki Gelişmeler*, 5 (1), 51-62. [https://doi.org/10.1016/0146-6402\(83\)90015-2](https://doi.org/10.1016/0146-6402(83)90015-2)
- Çalık Var, E., & Temiz, R. (2020). Beliren Yetişkinlerin Yaşam Görüşünün Varoluşçu Bakış Açısıyla İncelenmesi. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 19-33.
- Dedeler M., Akün E. & Durak Batıgün A. (2017). Yetişkin Ebeveyn Kabul Ret Ölçeği- Kısa Formun Uyarlama Çalışması., *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 30, 181-193.
- Doğan, A. & Cebioğlu, S. (2011). Beliren yetişkinlik: Ergenlikten yetişkinliğe uzanan bir dönem. *Türk Psikoloji Yazıları*, 14(28), 11-21.
- Dugas, M. J., Gagnon, F., Ladouceur, R. & Freeston, M. H. (1998). Generalized anxiety disorder: A preliminary test of a conceptual model. *Behaviour Research and Therapy*, 36, 215–226. doi:10.1016/S0005-7967(97)00070-3
- Dugas, M. J., Buhr, K. & Ladouceur, R. (2004). The role of intolerance of uncertainty in etiology and maintenance. In R.G. Heimberg, C.L. Turk & D.S. Mennin (Eds.), *Generalized anxiety disorder: Advances in research and practice*, 143–163. New York Guildford.

- George & Mallery (2010). SPSS for windows a step by step: A Simple Guide and Reference.
- Giotsa, A., Kyriazos, T. A., & Mitrogiorgou, E. (2018). Parental acceptance-rejection and interpersonal anxiety in young adults. *Hellenic Journal of Psychology*, 15(2), 138-150.
- Halisdemir, D. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşları, kendini affetme düzeyleri ve geçmişe yönelik anne kabul red algıları arasındaki ilişkiler*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Harris, S., & Statham, D. J. (2018). The effects of parental rejection, psychological adjustment, and trait anxiety on the development of intolerance of uncertainty. *Australian Psychologist*, 53(1), 27.
- Hatipoğlu, F. N. (2022). *Kaygının yordayıcıları olarak ebeveyn kabul-retti, bilişsel esneklik, belirsizliğe tahammülsüzlük ve bilişsel davranışsal kaçınma*. Yüksek lisans tezi, Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi (14.baskı)* Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kasperson, R. E. (2008). Coping with deep uncertainty: Challenges for environmental assesment and decision-making. Bammer, G. & Smithson, M. (Ed.), *Uncertainty and risk: Multidisipliner perspectives*, London, Cromwell Press.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. London: Guilford publications.
- Kuş, C.& Keskin, İ. (2008). Levene ve Bartlett Testleri Üzerine Bir İnceleme. *Ziraat Fakültesi Dergisi*, 22 (44),78-83.
- Ladouceur, R., Gosselin, P. & Dugas, M.J. (2000). Belirsizliğe tahammülsüzlüğün deneysel manipülasyonu: teorik bir endişe modeli üzerine bir çalışma. *Davranış Araştırması ve Terapisi*, 38(9), 933-941. doi:10.1016/s0005-7967(99)00133-3
- Manav, F. (2011). Kaygı kavramı., *Toplum Bilimleri Dergisi*, 5 (9), 201-211.
- Morsünbül, Ü. (2013). Beliren yetişkinler mi beliren üniversiteli yetişkinler mi risk alma ve kimlik biçimlenmesi üzerine bir inceleme. *Elementary Education Online*. 12(3), 873-885.
- Muris, P., Merckelbach, H., Gadet, B., & Moulart, V. (2000). Fears, worries, and scary dreams in 4-to 12-year-old children: Their content, developmental pattern, and origins. *Journal of clinical child psychology*, 29(1), 43-52.
- Pektaş, E. (2015). *Üniversite öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn kabul-reddi ile depresyon ve sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: duygu düzenleme güçlüklerinin aracı rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Rohner, R. P. (1986). *The warmth dimension: Foundations of parental acceptance-rejection theory*. Newbury Park, CA: Sage Publications, Inc
- Rohner, R. P. (2021). Introduction to Interpersonal Acceptance-Rejection Theory (IPARTheory) and Evidence. *Online Readings in Psychology and Culture*, 6(1). <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1055>
- Rohner, R., Khaleque, A. & Cournoyer, D. (2005). Parental acceptance-rejection theory, methods and implications.
- Rohner, R. P., Khaleque, A. ve Cournoyer, D. E. (2012). Introduction to parental acceptance-rejection theory, methods, evidence, and implications. http://www.cspar.uconn.edu/INTRODUCTION%20TO%20PARENTAL%20ACCEPTANCE_09.pdf
- Sandín, B., & Chorot, P. (2017). Cuestionario de Sucesos Vitales (CSV): Estructura factorial, propiedades psicométricas y datos normativos. *Revista de Psicopatología y Psicología Clínica*, 22(2), 95-115.
- Sarıçam, H., Erguvan, F. M., Akın, A. & Akça, M. Ş. (2014). Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ-12) Türkçe Formu: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Route Educational and Social Science Journal*, 1(3), 148-157.
- Schimmenti, A. & Bifulco, A. (2015). Linking lack of care in childhood to anxiety disorders in emerging adulthood: The role of attachment styles. *Child And Adolescent Mental Health*, 20 (1), 41-48.
- Scovel T. (1991) "The Effect of Affect on Foreign Language Learning: A Review of The Anxiety Research in" E.K. Horwitz and D.J. Young, *Language Anxiety*, 101-108. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Shen, Y., Luo, Z., Fu, D., Qie, M., & Wang, L. (2020). Parenting profiles, intolerance of uncertainty, and worry among Chinese primary school children. *Journal of Child and Family Studies*, 29(8), 2303-2313.
- Sprent, P., & Smeeton, N. C. (2007). *Applied nonparametric statistical methods*. Boca Raton: CRC Press.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. (6. Ed.). Boston, MA: Pearson Education.
- Uçar, İ. (2019). *Yetişkinlerde bilişsel duygu düzenleme stratejileri ile belirsizliğe tahammülsüzlük ve çocukluk çağı ebeveyn tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Uzun, D. (2019). *Patolojik Endişenin Yordanmasında Algılanan Ebeveyn Tutumları, Kişilik Özellikleri, Üstbilişler ve Belirsizliğe Tahammülsüzlük Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

- Van Der Bruggen, C.O., Stams, G.J.M. & Bögels, S.M. (2008). The relation between Child and parent anxiety and parent control: a meta-analytic review. *J. Child Psychol. Psychiatry* 49,1257-1257-1269. doi: 10.1111/j.1469-7610.2008.01898.x
- Yığman F. V. & Fidan S. (2021). Transdiagnostik Faktör olarak Belirsizliğe Tahammülsüzlük. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* .13(3):573-587.
- Zafar, C.B. & Jami, H. (2016). Perceived Parental Rearing Behaviors, Anxiety, and Intolerance of Uncertainty among University Students. *FWU Journal of Social Sciences*, Vol.2, No.1
- Zaleski, Z. (1996). "Future Anxiety: Concept, Measurement, And Preliminary Research". *Personality and Individual Differences*, 21(2): 165–174.
- Zlomke, Kim & Young, John. (2009). A Retrospective Examination of the Role of Parental Anxious Rearing Behaviors in Contributing to Intolerance of Uncertainty. *Journal of Child and Family Studies*. 18. 670-679. 10.1007/s10826-009-9269-7.